

Gerard Besten Groepsleider 1977 - 1980 Onderhuidse “doe-het-zelf” mentaliteit

In maart 1977 reed ik voor het eerst in mijn lichtgroene Opel Kadet naar de Glind. Ik was op dat moment 2 jaar groepsleider en 23 jaar jong. Op de een of andere manier had de naam “Jeugdorp de Glind” een magische klank voor mij. Toen ik in een advertentie in Trouw las dat de Rudolphstichting een groepsleider m/v zocht voor het Jeugdorp, besloot ik dezelfde middag te solliciteren.

Die eerste (sollicitatie-) dag in de Glind openbaarden zich enkele voor mij nieuwe gebouwen.

Er bleken 12 kandidaten uitgenodigd te zijn voor sollicitatiegesprekken. We werden verzameld in het hoofdegebouw. Daar zat je dan; samen met elf andere kandidaten elkaar enigszins terughoudend aankijkend. In de gemetselde muur was het logo van het Jeugdorp aangebracht; spitse kerktoren, huizen en bomen. Vanuit de randen van een statige portretlijst keek dominee Rudolph vanachter een paar ronde brillenglazen gestreng op ons neer. De spitse kerktoren en de blik van dominee Rudolph maakten duidelijk: hier was sprake van een hogere missie.

De sollicitatie bestond deels uit een groepsgesprek (12 kandidaten, 2 groepsleiders en 2 stafleden!) en twee individuele gesprekken met twee sollicitatiecommissies. Tussen de middag een gezamenlijke broodmaaltijd met soep en kroket. De Glindse mensen die een rol hadden bij deze sollicitatie, leken het allemaal heel normaal te vinden. Er heerste een informele, bijna amicale sfeer.

De hogere missie binnen een informele sfeer bleken een uitstekende voedingsbodem voor wat ik maar even een “doe-het-zelf” mentaliteit noem, die in die jaren zo kenmerkend was voor de Glind.

Ik heb bijna dertien jaar gewoond en gewerkt in de Glind. In mei 1977 begon ik als groepsleider in de Cantharel; een gemengde groep van 12 pubers tussen de 12 t/m 16 jaar. Wat mij meteen aansprak was het gezamenlijke commitment in het team; “we doen het samen”. Inrichting van de ruimtes, uitstapjes, vakanties etc. het was allemaal “selfmade”. Het maakte het werk meer dan werk; het maakte dat de leefgroep een gezamenlijke onderneming en ook gezamenlijke prestige werd. We wilden het echt goed doen en keken niet op een uur meer of minder. Wanneer een collega ziek was nam je zijn dienst over; daar was geen discussie over. Bij mij groeide gaandeweg ongenoegen over de wisselende diensten. Sommige jongeren reageerden flink gefrustreerd hierop en anderen juist gelaten. Ik wilde meer continuïteit bieden en was daarom ook regelmatig buiten mijn werkuren in de leefgroep te vinden. In het Jeugdorp was inmiddels de eerste gezinsgroep ontstaan. Een oudere groepsleider, dhr. Boertje, had moeite om het ritme van wisselende diensten vol te houden. Er werd een innovatieve oplossing gevonden; hij ging met zijn vrouw in een groepshuis wonen en er werd een jonge groepsleider aan toegevoegd. In plaats van 12 jongeren werd met 8 jongeren gewerkt en voilà: daar was de eerste gezinsgroep.

In die periode was Fokko Witteveen ook gaan werken binnen de Cantharel. Fokko was de jongste zoon van Riekele Witteveen, die op dat moment net gepensioneerd was, na jaren gewerkt te hebben in verschillende functies in de Glind. Fokko was geboren en getogen in de Glind en wist uitermate smakelijke verhalen te vertellen over alle mensen die leefden en geleefd hadden in de Glind.

In gesprek met hem ontstond het idee om samen met zijn vrouw Lenie een gezinsgroep te starten.

Ons idee werd positief ontvangen. We zouden in het groepshuis van Klimop starten. Echter; vlg. de normen van die tijd bleek de schatkist van Jeugdorp de Glind bijna leeg. Er was geen geld om het groepshuis op te knappen.

Toen was onze reactie iets in de trant van: “Nou, dan doen we dat toch zelf”. Van de Technische dienst kregen we wat potten met verf en buiten onze diensturen deden we andere werkkleding aan en begonnen zelf te sauzen en verven. Er zouden meerdere jongens uit de leefgroep bij ons komen wonen. Sommigen daarvan hielpen een handje met schilderen. Eén van die jongeren, Ronald, had een oudere broer Anton, die in een andere leefgroep woonde, n.l. Clematis. Anton vond dat wij niet zoveel kaas hadden gegeten van het sauzen van muren en heeft ons flink geholpen, waarbij hij de neiging niet kon onderdrukken ons duidelijk te maken dat we eigenlijk niet zo goed wisten waar we aan begonnen.

Die “doe-het-zelf” mentaliteit was ook waarneembaar op andere gebieden. Zo ontstond eind jaren '70 het idee om met een jeugdvoetbalteam van s.v. de Glind op trainingskamp te gaan naar Duitsland.

Het was toen zeer gebruikelijk dat je als groepsleider wat extra's deed; bijvoorbeeld trainer/begeleider bij de voetbalvereniging. Frans van Haaren, groepsleider bij Clematis en ik, waren de trainers / begeleiders van de Glind C1. Een uiteenlopende groep van 13 en 14 jarigen met veel ambitie, veel (onderlinge) competitie en vooral veel hectiek en kabaal. Op een avond zaten Frans en ik, na afloop van een training, onder het genot van een biertje in de oude kantine te filosoferen over mogelijkheden om dit team wat meer samenhang bij te brengen. Zo ontstond de idee om op trainingskamp in het buitenland te gaan. Een vreemde omgeving, andere taal en andere gebruiken, zouden het weerbarstige groepsproces ten goede komen; zo luidde onze filosofie. In ons denken bestonden geen grenzen, alleen mogelijkheden. We hebben toestemming gezocht en gekregen van de directie van het Jeugdorp, het bestuur van de vereniging en de ouders/voogden van deze jongens. De adjunct directeur van het Jeugdorp, Roel Bril, had een achtergrond in het leger en regelde voor ons verblijf in een kazerne op Duits grondgebied.

We regelde budget en vervoer en het avontuur kon beginnen.

Zoals gezegd; er was sprake van een weerbarstige groeps cultuur binnen dit team. Exemplarisch daarvoor waren twee dertienjarigen, Bert en Ronald. Tegenwoordig zouden ze snel in aanmerking komen voor een ADHD stempel. Toen waren ze vooral druk en bij tijd en wijle poepvervelend. Ze gunden elkaar het licht in de ogen niet en waren continue bezig elkaar af te troeven. Op de heenweg naar Duitsland zaten ze in de auto ook flink stennis te maken. Op een gegeven moment heb ik de auto gestopt, de deur opengedaan en ze de keuze gegeven buiten het uit te vechten of in de auto beiden verschillende kanten op te kijken. Ze kozen voor het laatste.

Opmerkelijk was dat op het moment dat we de grens gepasseerd waren hun gedrag omsloeg als een blad aan een oom. Ze werden toegankelijk voor elkaar, konden elkaar verdragen en leken zelfs naar elkaar te luisteren. Omgekeerd gebeurde hetzelfde. Toen we na drie dagen weer terugkeerden naar Nederland en de grens gepasseerd waren zei Bert als eerste tegen Ronald: "Zeg Ronald, die Duitser speelde die bal toch wel erg gemakkelijk bij jou tussen de benen door hé?"

In de gezinsgroep die ik samen met Fokko en Lenie had, woonde ook Olaf. Olaf was een zwaar verwaarloosde jongen die letterlijk met één schoen bij ons kwam wonen. De andere was onvindbaar. Olaf was bleek, onrustig, had tics en snel doelwit van pesterijen van anderen. Olaf kon maar moeizaam aansluiten bij het leefpatroon en de activiteiten binnen de gezinsgroep. We merkten dat hij veel moeite had om een eigen plek te verwerven in welke sociale omstandigheden dan ook.

Fokko kreeg toen het briljante idee om dan maar aan te sluiten bij de eigen belangstelling en mogelijkheden van Olaf. Met Wolter Frieswijk, de toenmalige beheerder van de kinderboerderij, regelde hij een oude caravan en maakte die met Olaf geschikt voor de verkoop van ijsjes. Vanaf dat moment verkocht Olaf op de woensdagmiddag en zaterdag ijsjes op de Kinderboerderij.

Hij had een eigen plek in het sociale.

Gaandeweg ontdekte ik dat die onderhuidse "doe-het-zelf" mentaliteit, in die tijd, ook de feitelijke voedingsbodem vormde voor de pedagogische visie in het Jeugdorp. Waar mogelijk trachtten we in beeld te krijgen waar de talenten en mogelijkheden van de jongeren lagen en probeerden daarbij aan te sluiten. In de jaren '80 heb ik samen met mijn Marjon, mijn vrouw, een gezinsgroep gehad voor jongeren die eigenlijk de groep ontgroeid waren en nog niet toe waren aan een kamertrainingscentrum. We wisten wat er nog niet was; het vermogen om nu al onder begeleiding op kamers te wonen. We wisten nog niet hoe ernaar toe te werken; onze gezinsgroep had dan ook een hoog "werkplaatskarakter". We merkten al snel dat bestaande zelfstandigheidsprogramma's niet of onvoldoende aansloegen bij deze jongeren; zij vroegen allen om maatwerk; om een soort "Doe-het-zelf" aanpak.

Soms lukte dat, soms niet. We hadden bijvoorbeeld in 1987 te maken met twee meiden van 15 en 16 jaar, die zelf de vrijheid opzochten. Op zaterdagmiddag vonden we een keurig briefje op één van hun kamers: "Ha Marjon en Gerard. Zoals jullie gemerkt hebben zijn we er niet. We hebben besloten verder te gaan met ons leven in Amsterdam. Voelen jullie je maar niet schuldig, het ligt niet aan jullie. Groetjes..."

Ook een "Doe-het-zelf" aanpak kan wel eens een beetje doorschieten.....

Gerard Besten (Groepsleider 1977 - 1980 & Gezinsgroepouder 1980 - 1989)